

Naalakkersuisut fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig Forslag til lov om udlevering til og fra Grønland.

(Naalakkersuisoq for Erhverv, Råstoffer, Energi, Justitsområdet og Ligestilling)

Begrundelse

Lovforslaget er udarbejdet som led i regeringens og Selvstyrets arbejde med at udvikle danske ansvarsområder i Grønland, og på baggrund af Naalakkersuisuts ønske om en samlet lov om udlevering til og fra Grønland.

Formålet er at etablere en udleveringsordning, der forenkler og effektiviserer processen for udlevering til og fra Grønland, og samtidig sikrer, at Grønland kan opfylde de internationale forpligtelser på området. Lovforslaget vil desuden gennemføre ændringer, der overfører kompetencen til at træffe afgørelse i udleveringssager til domstolene i Grønland. Efter gældende ret hører kompetencen i dag under justitsministeren.

Ved forslagets vedtagelse udvides anvendelsesområdet for lovgivningen på området, således at denne fremover også finder anvendelse på anmodninger om udlevering *til* Grønland, hvilket ikke er tilfældet under nugældende lovgivning. Dette vil indebære, at personer, der er sigtet, tiltalt eller dømt for en kriminel handling i Grønland eller i udlandet, kan udleveres både til og fra Grønland efter reglerne i lovforslagets kapitel herom.

Den nugældende lov om udlevering fra Grønland til tredjelande af personer, der er sigtet, tiltalt eller dømt for en strafbar handling i et tredjeland, er lov om udlevering af lovovertrædere af 1967. For udlevering fra Grønland til de nordiske lande gælder lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige af 1960. Danmark, der tidligere var omfattet af begge love, har imidlertid vedtaget en særskilt udleveringslov i 2020, som regulerer udlevering til og fra tredjelande. Danmarks omfattelse af den nordiske udleveringslov ophørte ved tiltrædelsen af konventionen om overgivelse for strafbare forhold mellem de nordiske lande af 2012.

Ved ikrafttrædelsen af nærværende lovforslag ophæves ligeledes både loven om udlevering af lovovertrædere og den nordiske udleveringslov, og reglerne for udlevering til og fra Grønland samles og præciseres i en tidssvarende og særskilt udleveringslov for Grønland.

Lovforslagets hovedpunkter beskrives nedenfor.

Revidering af regler om behandling af udleveringsanmodninger

Forslaget indeholder en række bestemmelser, der fastsætter overordnede regler for behandlingen af udleveringsanmodninger, herunder regler om indholdet af en udleveringsanmodning, for at denne kan danne grundlag for anholdelse og udlevering. Med henblik på at forenkle udleveringsprocessen foreslås det yderligere, at Grønland, fremadrettet skal acceptere europæiske og nordiske arrestordre som udleveringsanmodninger. Sådanne

arrestordrer indeholder dels en anmodning om fængsling med henblik på udlevering, dels en anmodning om udlevering.

I dag fremsendes udleveringsanmodninger fra tredjelande til Justitsministeriet, enten direkte fra det anmodende lands myndigheder eller via Rigspolitiet og Grønlands Politi.

Med lovforslaget foreslås der etableret en ny ordning, hvor det er hensigten, at justitsministeren – på samme måde som i Danmark – udpeger Rigsadvokaten som central myndighed i behandlingen af sager om udlevering til medlemsstater i Den Europæiske Union og til stater uden for Norden og Den Europæiske Union. For så vidt angår de nordiske lande foreslås det, at den nordiske arrestordre efter anholdelse i Grønland bliver sendt direkte fra anklagemyndigheden i det pågældende nordiske land til Grønlands Politi.

Med henblik på at sager om udlevering bliver tilstrækkeligt oplyst på et tidligt tidspunkt, foreslås det endvidere bestemt, at den myndighed, der behandler udleveringsanmodningen, kan indhente supplerende oplysninger hos den udstedende myndighed i det anmodende land. I sager vedrørende nordiske arrestordre vil det derfor være anklagemyndigheden, der har adgang til at anmode om supplerende oplysninger fra det anmodende nordiske land. Domstolene vil tillige få adgang til at anmode om supplerende oplysninger i forbindelse med behandlingen af en anmodning fra en anden stat om udlevering.

Overdragelse af beslutningskompetence i udleveringssager

Ved forslagets ikrafttræden overdrages beslutningskompetencen i udleveringssager fra justitsministeren til domstolene i Grønland. Det betyder, at afgørelser om udlevering og eventuelle vilkår herfor fremover skal træffes af domstolene efter anklagemyndighedens anmodning. Rettens afgørelse om udlevering træffes ved beslutning, der kan kæres til Grønlands Landsret inden for en frist på tre dage.

Det foreslås endvidere, at den, der begæres udleveret ved retsmødet, kan meddele samtykke til både udleveringen og en eventuel videreudlevering. Dette adskiller sig fra den nuværende ordning, hvor der ikke er beskrevet en adgang til at meddele samtykke. Det bemærkes dog, at de generelle betingelser for en udlevering fortsat vil være gældende i samtykkesager, hvorfor der på trods af et samtykke ikke vil kunne ske udlevering, hvis der foreligger en obligatorisk afslagsgrund.

Generelle betingelser for udlevering

Med lovforslaget fastsættes en række generelle betingelser for udlevering fra Grønland til andre lande. De generelle betingelser vil være gældende i alle sager om udlevering fra Grønland.

Betingelserne omfatter bl.a. forbud mod udlevering, hvis den pågældende på gerningstidspunktet var under den kriminelle lavalder, jf. kriminallovens § 16.

Det fastsættes derudover, at en udleveringsanmodning ikke kan imødekommes i de tilfælde, hvor der er fare for, at den udleverede vil blive udsat for tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Med denne bestemmelse indføres Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 om forbud mod tortur som en afslagsgrund, der gælder for alle udleveringsanmodninger. Der indføres derudover et generelt forbud mod udlevering i de tilfælde, hvor dette strider mod Grønlands internationale forpligtelser.

Betingelserne omfatter yderligere, at den eksisterende ordning, hvor danske statsborgere kun kan udleveres til de øvrige nordiske lande, udvides, således at der også kan ske udlevering af danske statsborgere til andre stater i de tilfælde, hvor hensynet til at beskytte danske statsborgere mod udlevering bør vige for den almindelige interesse i, at lovovertrædelser pådømmes. Endelig fastsættes der regler om udsættelse af udlevering med henblik på gennemførelse af retsforfølgning eller fuldbyrkelse af foranstaltning i Grønland, hvilket indebærer mulighed for midlertidig udlevering med vilkår om tilbageførelse til Grønland.

Herudover vil de generelle betingelser videreføre den eksisterende ordnings forbud mod dobbelt strafforfølgning og krav om grønlandsk jurisdiktion.

Udlevering og overførsler indenfor Rigsfællesskabet

Lovforslagets § 1, stk. 3, fastsætter, at lov om udlevering til og fra Grønland ikke er gældende for overførelser inden for Rigsfællesskabet. Samme præcisering foreslås gennemført for lov om udlevering til og fra Danmark. Dette vil indebære, at det tydeliggøres, at overførsler af personer, som er sigtet eller tiltalt i en straffesag/kriminal sag inden for Rigsfællesskabet, ikke anses som en udlevering i hverken den grønlandske eller den danske udleveringslovs forstand. Det forudsættes i stedet – som hidtil – at såkaldte interprovinsielle spørgsmål, der måtte opstå i relation til en sådan overførsel, søges løst i et samarbejde mellem de relevante politikredse.

Udlevering til medlemsstater i Den Europæiske Union.

Med lovforslaget indføres regler om en forenklet behandling af sager om udlevering til medlemsstater i Den Europæiske Union, der i lighed med den danske ordning er baseret på rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre

Rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre er en retsakt, hvis formål er at gennemføre forenklede regler om udlevering mellem EU-medlemsstaterne, der indebærer, at princippet om gensidig anerkendelse gennemføres på udleveringsområdet. Dette medfører, at når en medlemsstat anmoder om at få en person udleveret til strafforfølgning eller straffuldbyrkelse, skal denne anmodning imødekommes, medmindre der foreligger en af de afslagsgrunde, som fremgår af rammeafgørelsen.

Det vil dog altid være muligt at afslå at udlevere en person, der er genstand for en europæisk arrestordre, hvis der er objektive grunde til at formode, at den europæiske arrestordre er udstedt med det formål at strafforfølge eller straffe en person på grund af vedkommendes køn, race, religion, etniske baggrund, nationalitet, sprog, politiske overbevisning eller seksuelle orientering, eller at den pågældendes situation kan blive skadet af en af disse grunde. Det er ligeledes tilfældet, at personer ikke må overføres, udsendes eller udleveres til en stat, hvor der er alvorlig risiko for, at vedkommende vil blive udsat for dødsstraf, tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Ved indførelsen af disse bestemmelser vil der ikke skelnes mellem egne statsborgere og udlændinge, ligesom der ikke gælder noget strafferammekrav. Reglerne om lovovertrædelsens karakter skelner herefter mellem, om der er tale om en handling, der er omfattet af positivlisten i rammeafgørelsens artikel 2, stk. 2, eller ej. Positivlisten specificerer 32 gerninger, herunder bl.a. terrorisme, menneskehandel, menneskesmugling, pengeafpresning samt skibs- og flykapring. Udgangspunktet vil herefter være, at såfremt der er tale om en handling, der er omfattet af positivlisten, da vil der kunne ske udlevering, selv om den pågældende handling ikke er kriminaliseret efter grønlandsk ret, såfremt handlingen i den anmodende stat kan straffes med fængsel i mindst 3 år. For handlinger der ikke er omfattet af positivlisten, stilles der krav

om, at den pågældende handling i det anmodende land kan straffes med mindst 1 års fængsel, ligesom der stilles krav om, at en tilsvarende handling er kriminaliseret efter grønlandsk ret. Herudover lægges der op til en række afslagsgrunde, hvilket bl.a. omfatter, at der ikke vil kunne ske udlevering, hvis påtale ikke kan finde sted efter grønlandsk ret, eller hvis den anmodende stat udøver eksteritorial jurisdiktionskompetence, dvs. foretager retsforfølgning af handlinger begået uden for den pågældende medlemsstats eget territorium.

Endvidere foreslås det med lovforslaget, at der fastsættes særlige betingelser for udlevering af personer til en stat i EU med henblik på fuldbyrdelse af udeblivelsesdomme. Disse betingelser omfatter bl.a., at den pågældende er blevet indkaldt personligt eller på anden vis officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, som førte til afgørelsen, at den pågældende var bekendt med den berammede retssag og havde givet en juridisk rådgiver fuldmagt eller havde fået afgørelsen forkyndt.

Udlevering til de nordiske lande

Med lovforslaget indføres regler om udlevering til de nordiske lande, der i lighed med den danske ordning er baseret på den nordiske udleveringskonvention. Denne konvention indeholder en række udvidelser af reglerne i den europæiske rammeafgørelse, der er gældende specifikt for udleveringer mellem nordiske lande.

En af de væsentligste ændringer er, at der fremadrettet kan ske udlevering fra Grønland til de andre nordiske lande med henblik på retsforfølgning og straffuldbyrdelse på grundlag af en nordisk arrestordre. Hermed etableres en ordning, hvor der, foruden de generelle betingelser for udlevering, udelukkende stilles krav om, at den lovovertrædelse, der danner grundlag for den nordiske arrestordre, kan straffes med fængsel eller anden frihedsberøvende foranstaltning, hvad enten der er tale om en udlevering til retsforfølgning eller straffuldbyrdelse.

Udlevering til lande udenfor Norden og Den Europæiske Union

Med lovforslaget foreslås det, at der fastsættes regler for udlevering til henholdsvis retsforfølgning og straffuldbyrdelse i stater uden for Norden og Den Europæiske Union. Modsat de foreslåede regler for henholdsvis udlevering til nordiske lande og medlemsstater af Den Europæiske Union, lægges der op til, at der ved udlevering til øvrige lande skelnes mellem egne statsborgere og udlændinge.

De nugældende regler indebærer et udgangspunkt om, at der ikke kan ske udlevering af danske statsborgere til retsforfølgning i andre lande end de nordiske lande. Det foreslås, at der i stedet indføres en regel om, at der vil kunne ske udlevering af danske statsborgere i Grønland til retsforfølgning på grundlag af en overenskomst med en stat uden for Norden og Den Europæiske Union. Hertil stilles der krav om, at udleveringen vil kunne ske på baggrund af en sådan overenskomst, såfremt den pågældende i de sidste 2 år forud for den kriminelle handling har haft bopæl i den stat, der har begæret udlevering, og at der efter grønlandsk ret vil kunne idømmes foranstaltning med fængselsanbringelse i mindst 1 år. I øvrige tilfælde vil der kunne ske udlevering på baggrund af en sådan overenskomst, såfremt handlingen efter grønlandsk ret vil kunne medføre højere foranstaltning end fængselsanbringelse i 4 år. Henset til at kriminalloven ikke indeholder foranstaltningsrammer, vil dette bero på en konkret vurdering af den pågældende lovovertrædelses grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art.

For så vidt angår udlevering af udlændinge til retsforfølgning i stater uden for Norden og Den Europæiske Union, videreføres den gældende ordning, hvorefter der vil kunne ske udlevering,

såfremt der efter grønlandsk ret er mulighed for idømmelse af en frihedsberøvende foranstaltning i mindst 1 år for handlingen. Såfremt der udelukkende er mulighed for foranstaltning med fængselsanbringelse af kortere varighed efter grønlandsk ret, vil der kunne ske udlevering, hvis der er overenskomst herom med den anmodende stat. For så vidt angår udlevering til straffuldbyrdelse til stater uden for Norden og Den Europæiske Union, foreslås det, at den nugældende regel, hvorefter det ville være udelukket at udlevere danske statsborgere til straffuldbyrdelse, modificeres. Udlevering til straffuldbyrdelse i en stat uden for Norden og Den Europæiske Union vil herefter kunne ske, såfremt den pågældende er idømt en fængselsstraf af mindst 4 måneders varighed og en tilsvarende handling er kriminaliseret efter grønlandsk ret. Det bemærkes, at det fortsat vil indgå i overvejelserne om udleveringen skal afslås, hvis den anmodende stats dom i stedet bør fuldbyrdes i Grønland som fængselsdom eller anden frihedsberøvende foranstaltning.

FN-konventionen om tvangsforsvinding

Med lovforslaget gennemføres de ændringer, der vurderes nødvendige for, at konventionen om beskyttelse af alle personer mod tvangsforsvinding vil kunne få gyldighed for Grønland. Ved »tvangsforsvinding« forstår efter konventionens artikel 2 anholdelse, tilbageholdelse, bortførelse eller nogen anden form for frihedsberøvelse udført af nogen, der handler på statens vegne eller af personer eller grupper af personer, der agerer med autorisation, støtte eller stiltiende accept fra staten, efterfulgt af en nægtelse af at anerkende frihedsberøvelsen eller af, at den forsvundnes skæbne eller opholdssted skjules, således at denne person er uden retsbeskyttelse.

Konventionen fastsætter, at ingen omstændigheder - uanset om der er tale om krig, trussel om krig, intern politisk ustabilitet eller nogen anden nødsituation - kan retfærdiggøre krænkelse af retten til ikke at blive udsat for en tvangsforsvinding. Konventionen fastslår derudover ofrenes ret til retfærdighed og kompensation, og ethvert offers ret til at kende sandheden om omstændighederne ved tvangsforsvindingen og den forsvundne persons skæbne.

Der fastsættes i konventionen et krav om, at en tvangsforsvindingsforbrydelser ikke må betragtes som politiske lovovertrædelser, som knyttet til politiske lovovertrædelser eller som lovovertrædelser inspireret af politiske motiver, således at udlevering for tvangsforsvindingsforbrydelser ikke kan afslås på dette grundlag. Ved lovforslaget indføres konventionens forpligtelser i udleveringsloven, således at Grønlands Selvstyre får muligheden for at tilslutte sig konventionen, såfremt der er et ønske herom.

Regler om udlevering til Grønland.

I lovforslagets kapitel 7 fastsættes de regler, der vil være gældende for behandling af sager om udlevering til Grønland.

Ordningen vil fungere på den måde, at såfremt en person ønskes efterlyst internationalt med henblik på frihedsberøvelse og udlevering til retsforfølgning i Grønland, da vil anklagemyndigheden anmode retten om, at sigtede tilbageholdes. Anklagemyndigheden vil herefter på baggrund af rettens fængslingsbeslutning udfærdige en udleveringsanmodning til den stat, hvor den sigtede befinder sig. Såfremt der er tale om en efterlysning med henblik på udlevering til Grønland til fuldbyrdelse af foranstaltning om anbringelse i fængsel i Grønland, da kan anklagemyndigheden udfærdige en udleveringsanmodning på baggrund af en endelig eksigibel dom.

De nye regler om udlevering til Grønland vil endvidere fastsætte, at hvis anmodningens øjemed ville forspildes, såfremt anklagemyndigheden skulle afvente rettens beslutning, da vil Rigsadvokaten kunne træffe beslutning om at efterlyse den pågældende internationalt, hvorefter denne beslutning hurtigst muligt og senest inden 48 timer fra efterlysningens iværksættelse skal indbringes for retten.

Bemærkninger fra Naalakkersuisut til udkastet

Naalakkersuisut har et vedvarende ønske om at højne justitsområdet i Grønland, så det er effektivt og tidssvarende, og således bedst muligt i overensstemmelse med befolkningens ønsker og retsfølelse.

Under gældende lovgivning kan det være vanskeligt at klarlægge, hvilke regler der finder anvendelse for behandling af sager vedrørende udlevering til og fra Grønland, særligt da reglerne ikke længere er tidssvarende, dækkende eller tilpasset grønlandske forhold. Naalakkersuisut har på denne baggrund ønsket, at der fastsættes klare og tidssvarende regler om betingelserne for udlevering til og fra Grønland samt om proceduren for behandling af udleveringsanmodninger og fordelingen af kompetence blandt de involverede myndigheder.

Nærværende forslag etablerer et samlet og overskueligt regelsæt, som i forbindelse med overdragelsen af beslutningskompetence i udleveringssager fra justitsministeriet til domstolene i Grønland, samtidigt bidrager til at styrke retssikkerheden. Det findes i denne sammenhæng også hensigtsmæssigt, at det er myndigheden, der behandler udleveringsanmodningen, der har adgang til at anmode om supplerende oplysninger, idet dette vil sikre, at sagerne kan blive tilstrækkeligt oplyst, før de indbringes for retten, således at der undgås forsinkelser og eventuelle forlængelser af tilbageholdelsesperioden.

Det forventes, at fastlæggelsen af klare og forudsigelige retningslinjer vil bidrage til en mere effektiv behandling af sager om udlevering til og fra Grønland, og dermed også skabe klare rammer for Grønlands internationale forpligtelser og retssamarbejde.

Erfaringer med udleveringssager viser, at prøvelsen af, hvorvidt en udleveringsanmodning kan imødekommes, ofte vil nødvendiggøre en konkret vurdering af, om en udlevering vil være i strid med Grønlands internationale forpligtelser. Det er derfor også hensigtsmæssigt, at det i lovforslaget præciseres og understreges, at en udleveringsanmodning ikke kan imødekommes, hvis den strider mod Grønlands internationale forpligtelser.

Hermed sendes der også et klart signal om, at overholdelsen af grundlæggende demokratiske og menneskeretlige principper tillægges stor vægt, samtidig med at der skabes et stærkt retligt grundlag for at kunne begrunde et afslag over for udenlandske myndigheder på denne baggrund.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Ingen.

Ligebehandlingsmæssige konsekvenser

Lovforslaget indfører et nyt generelt forbud mod udlevering i de tilfælde, hvor dette vil stride mod Grønlands internationale forpligtelser. Hermed tydeliggøres det blandt andet, at de forbud mod diskrimination, som følger af de internationale aftaler, som Grønland har eller måtte tilslutte sig, skal finde anvendelse i udleveringssager, uanset om disse forbud er fastsat i udleveringsloven. Dette gælder blandt andet forpligtelserne i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Det skal dog bemærkes, at Grønland har sin egen Inatsisartutlov om ligestilling og anti-diskrimination, der allerede fastsætter forbud mod diskrimination i et omfang, der sikrer overholdelse af blandt andet Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Høring

Justitsministeriet har stået for høringsprocessen i perioden 22. december 2025 til 19. januar 2026, hvor relevante grønlandske myndigheder har været inddraget.

Bilag

1. Resumé af udkast til Forslag til lov om udlevering til og fra Grønland
2. Udkast til Forslag til lov om udlevering til og fra Grønland
3. Kommenteret høringsoversigt